

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

שבת פרשת וירא
כ"ף מרחשון

גליון ו (תר"ד)

חלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

ה' תתק"א שנת תפלאות ב"ב

שנת ה'תק"ק לז"ק אדמו"ר שליט"א

שנת תשס"ח אלפים שבע מאות וחמשים ושניים לבריאת

בי"ה

שבת פרשת וירא

היי תהא שנת נפלאות בכל מכל כל בינה בו בהם

שנת הצדייק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

תוכן הענינים

שיחות

- 5 מצות בטלות לעתיד לבא
6 בענין הנ"ל
10 הערות על קונטרס "תורה חדשה מאתי תצא"
11 חשבון צדק על מעשים

לקוטי שיחות

- 12 בענין מילה דוחה שבת
16 שיטת רבי אליעזר במילה בזמנה בשבת
17 לימוד פנימיות התורה

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

- 21 מראה מקום בסה"מ מלוקט

פשוטו של מקרא

- 21 בפרש"י פרשתנו י"ח, ד

נגלה

- 22 בענין ביטול היצה"ר לע"ל
25 אכילת התפוח בליל ר"ה

שונות

- 27 מהלך השמש
27 רשימות מאמרי כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב ני"ע

29	תפלות שנתקנו בארמית
30	תורת שלום

מספר פאקסימיליא לשלוח הערות: 953-9720 (718)

לזכות

הרה"ג הרה"ח הרב אברהם יצחק ברוך שי

גערליצקי

לרגל יום הולדתו

לאורך ימים ושנים טובות

ביום ג' י"ד מרחשון

היי תהא שנת נפלאות בכל מכל כל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

נדפס ע"י

חברי המערכת הערות וביאורים אהלי תורה

וע"י תלמידיו בישיבת באהלי תורה

ש י ח ו ת

מצות בטלות לעתיד לבא

הת' יוסף שלמה קלוזינר
≈ ישיבת "תומכי תמימים"
≈ קרית גת-אה"ק ≈

בקונטרס בענין "הלכות של תושבע"פ שאינן בטלין לעולם" כתב בס"ב: ידוע שלכמה דעות "מצות בטלות לעתיד לבא" — בתחיית המתים (בתקופה השני' דימות המשיח משא"כ בתקופה הראשונה דימות המשיח, לפני תחיית המתים, שאז יהי' קיום המצוות בתכלית השלמות), שלכן, "בגד שאבד בו כלאים.. עושה ממנו תכריכין למת, אמר רב יוסף זאת אומרת מצוות בטלות לעתיד לבוא" (נדה ס"א, ב, וראה רמב"ם בלי כלאים פ"י הכ"ה), "לכתכילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשעומד לעתיד יעמוד בלבושין שנקבר בהן, ש"מ מצוות בטלות לעתיד לבא (תוד"ה אמר רב יוסף נדה שם)."

ובהערה 24 שם מבאר בהא דקאמר שרק בתקופה השני' דימות המשיח - בתחיית המתים המצוות בטלות, משא"כ לפני תחיית המתים בתקופה הראשונה דימות המשיח אז והי' קיום המצוות בתכלית השלימות: "כלומר לפני תחיה"מ דכל בני"י, משא"כ צדיקים שקמים לתחי' בהתחלת ימות המשיח (ראה זח"א ק"מ, א), כשיהי' קיום המצוות בתכלית השלימות, כדאיתא בגמרא (יומא ה, ב), "כי צד מלבישין לעתיד לבא.. לכשיבאו אחרן ובניו ומשה עמהם." "עכ"ל

והנה לפי זה קשה, איך יתכן הדין ד"לכתכילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשעומד לעתיד המלבושין שנקבר בהן (מפני ש)מצוות בטלות לעתיד לבא", והרי יתכן שיקומו לתחי' בזמן שעדיין אין המצוות בטלית, ובתקופה הראשונה, שאז אדרבה, המצוות יהיו בתכלית השלמות: וכמ"ש בגמ' יומא וזהר הנ"ל צדיקים יקומו לתחי' בתחלת ימות המשיח, א"כ איך יתכן שאפשר לקוברן לכתחלה בתכריכין מכלאים, והרי אז עדיין אין המצוות בטלות וצ"ע.

בענין הנ"ל

הרב ישכר קלוזינר
≈ נחלת הר חב"ד ≈

בענין קושיית בני שי' הנ"ל, נראה לתרץ בהקדם מ"ש בס"ד שם : "ויובן בהקדם בדיוק בהסוגיא ד"מצוות בטלות לעתיד לבא" - בגד שאבד דאבד בו כלאים .. עושה ממנו תכריכין למת, אמר רב יוסף זאת אומרת מצוות בטלות לעתיד לבא, א"ל אביי ואי תימא רב דימי, והא א"ר מני א"ר ינאי לא שנו אלא לספדו אבל לקוברו אסור, א"ל לאו אתמר עלה א"ר יוחנן אפילו לקוברו, ור' יוחנן לטעמי דא"ר יוחנן מאי דכתיב (תהילים פ"ח ו') במתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות " - דלכאורה תמוה .. בסוגיא דתחיית המתים בסנהדרין (צ,ב), "אמר ר' יוחנן מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר (קרח י"ח כ"ח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל שנותנין לו תרומה, אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנין לו תרומה", שמזה מוכח שס"ל לרב יוחנן שאין מצוות בטלות לעתיד לבא (שיקיימו מצוות תרומה לאחר תחיית המתים), וא"כ איך אמר רק יוחנן אפילו לקוברו, הרי כשיעמוד במלבושו יהי לבוש בכלאים " [נ"כקושיית הסדרי טהרה לנדה שם וכו' — הערה 39 שם]

ולכאוי י"ל דמה שאמר ר' יוחנן דמותר לקוברו בכלאים מפני שמצוות בטלות לעתיד לבא מיירי בתחיית המתים **דכל בני ישראל**, דהיינו **בתקופה השני'** דימות המשיח ולא תקופה הראשונה שאז יהי' קיום המצוות בתכלית השלימות כמו שכתב בהדיא לעיל בס"ב, משא"כ הא דאמר ר' יוחנן בסנהדרין "אלא מלמד שעתיד [אהרן] לחיות וישראל נותנין לו תרומה", שמזה מוכח שס"ל לר' יוחנן שאין מצוות בטלות לעתיד לבא" - הרי מיירי **בתקופה הראשונה** שמצוות יהיו בתכלית השלימות כיון דמיירי אודות **אהרן**, והרי אהרן יקום לתחיית המתים בתקופה **הראשונה** כמ"ש ביומא (ה, ב) כמובאר בהערה 24 הנ"ל

והנה בס"ה מתרץ כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וי"ל, ישי"ר יוחנן לטעמי ... כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות " הוא (גם) ביאור והסבר לדברי רב יוסף ש"מצוות בטלות לע"ל": הפירוש דמצוות בטלות לעת"ל אינו אלא בנוגע **להציווי להאדם**.. ש"כיון שמת אדם (לאחרי גמר עבודתו בקיום המצוות) נעשה (האדם)

חפשי מן המצוות, היינו, שגם בעולם התחי' (לאחרי גמר מעשינו ועבודתנו בקיום במצוות, במשך הזמן ד"היום לעשותו") **אין עליו ציווי** דקיום המצוות אבל **מציאות** המצווה כלעצמה היא בקיום נצחי. לא בתור ציווי לאדם, אלא בתור רצונו של הקב"ה.

וההסברה בזה: הגדר ד"מצוות" ציווי להאדם - שייך רק כשהאדם הוא **מציאות בפ"ע**.. אבל לאחרי שנשלמת עבודתו.. שכל מציאותו.. לחדורה ברצונו של הקב"ה, ונעשה במעמד ומצב של צוותא.. וחייבור עם, הקב"ה עד דנעשים **מציאות אחת**.. כפי שיהי' בפועל ובגילוי לעת"ל - לא שייך הגדר **דציווי** לאדם (כיון שאינו מציאות בפ"ע), כי אם, שהוא מציאות רצונו של הקב"ה, שבודאי מתקיים בפועל (בדרך ממילא) ע"י **המציאות** דהמצוות.

ועפ"ז מתורצת הסתירה שבדברי רב יוחנן, שס"ל שמותר לקוברו בכלאים כיון שמצוות בטלות לעת"ל, אף שיליף תחא"מ מנתינת תרומה לאהרן שאחרי שעתיד לחיות - כי, **המציאות** דנתינת תרומה תהי' גם לאחרי תחא"מ, אבל לא בגדר **ציווי לאדם** שנעשה חפשי מן התורה (חפשי למעליותא, שאינו זקוק לציווי, כיון שאינו מציאות בפ"ע, אלא מציאות אחת אם הקב"ה), ולכן מותר לקוברו בכלאים, כי כשיעמוד לעתיד לא יהי' עליו **הציווי** דאיסור כלאים, אף שהוא גנאי שבודאי לא ישאר לבוש בכלאים (לאחרי רגע התחי', וימסתבר לומר שגם ברגע התחי' לא יהי' לבוש בכלאים - בדרך ממילא (באופן ניסי), מצד רצונו של הקב"ה שבאסור כלאים - (הערה 45 שם)), אם כי לא בתורת ציווי, אלא (בדרך ממילא) מצד רצונו של הקב"ה לשלול (שמתגלה ומתבטא ע"י האסור ד)כלאים, "עכ"ל.

והנה מ"ש "ולכן מותר לקוברו בכלאים", כי כשיעמוד לעתיד לא יהי' עליו **הציווי** דאיסור כלאים" לכאוי תמוה, שהרי בהדיא מבואר (לעיל) דאהרן יעמוד לעתיד לבא לתחי' **בתקופה הראשונה** של ימות המשיח שאז המצוות יהיו בתכלית השלימות, ואז מצות נתינת תרומה יהי' בגדר קיום **מצוה ממש להאדם**, ולא רק מצד **"המציאות"** דנתינת תרומה בלבד, וא"כ הדרא קושייא לדוכתי' איך אמר ר' יוחנן אפילו לקוברו הרי כשיעמוד במלבושיו יהי' לבוש בכלאים", ואז (בתקופה **הראשונה** של ימות המשיח) יש עדיין **הציווי להאדם** של איסור כלאים?

והנראה בזה לומר עפ"י בלקו"ש חלק י"ד (ע' 72 ואילך):
 "אף שאמרו (יומא ט: סוטה מ"ח: וכו') "משמתו הנביאים
 האחרונים חכ"י זכר"י ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל",
 שמה משמע לכא"י שא"י שיקום נביא בזה"י - איהו, כי מפורש
 בכ"מ בדברי חז"ל [ראה פרקי גילויים להר"ר מרגלית בפתיחתו
 לשו"ת מן השמים, וס"נ. (הערה 19)] שהיתה גם לאח"י השראת
 רוח"ק [להעיר מא' עזרא הנביא מבעלי התוס' (גיטין פ"ח
 א, ד"ה ודלמא ועוד - (הערה 21)): ועכצ"ל דמה שאמרו "הסתלקה
 רוח"ק מישראל" הכוונה שמני אז לא היתה מצוי כמקודם, אבל
 לא בטלה לגמרי, [ובמכ"ש ממ"ש התוס' (שבת כ, ב), ד"ה אן,
 וכ"ה ברי"ש פ"ט מ"ב דכלאים] שמה שאמרו בסוטה (שם) "משחרב
 מקדש ראשון בטלה כו' וזכוכית לבנה" לא לגמרי בטל, אלא שלא
 הי' נמצא כ"כ. (הערה 22)], כלומר: מכיון שאין הנבואה שורה
 אלא במי שעלה והגיע לכ"כ מעלות גדולות, שהן ההקדמה והכנה
 לנבואה, כמבואר ברמב"ם (הלך יסוה"ת פ"ז, פ"ז משמונה פרקים
 שלו, מו"נ ח"ב פלי"ט. הקדמתו לפה"מ) ולכן כשאכשור דרי
 (בתמי') ואם הראשונים כמלאכים אנו וכו' שבת ק"יב, ב) אין
 בני אדם ראויים לנבואה - אבל לא שנפק גילוי הנבואה באופן
 של גזרה מלמעלה.

ועפ"י מדויק הלשון "נסתלקה רוח"ק מישראל" ולא "בטלה"
 או "פסקה" ...כי לא "בטל" ולא "נפסק" גילוי הנבואה, אלא
 שנסתלק מלמעטה, כיון שאין בני"א הראוי לקבלת הנבואה אבל באם
 יהי' בני"א הראוי לקבלתה, תשרה עליו רוח"ק גם בזמן הזה.

ע"פ הנ"ל מתורץ ומובן הא דהרמב"ם אף שמבאר כ"כ פרטים
 בנוגע לנבואה אינו מזכיר כלל שאין נבואה משמתו נביאים
 האחרונים (עד לפני ביאת המשיח)... [ובהערה 25:] ומ"ש בהל'
 יסוד"ה פ"ט ה"ב כמו שאמר האחרון שבהם", וכוונתו למלאכי -
 הכוונה בזה שהוא האחרון דתקופת הנביאים [וכה"ל בגמרא
 נביאים האחרונים], כי אחריו כבר התחילה תקופת אנשי כנסת
 הגדולה. אבל לא שאחריו אי אפשר להיות נביא, וראה לשונו
 בהקדמתו לפה"מ: כמו שאמר הנביא מסיים הנביאים וכו'... ויתר
 מכן מבואר ב"אגרת תימן"... ותחזור הנבואה לישראל כו'... בשנת
 ארבעת אלפים תשע מאות שבעים ושש ליצירה"... ועוד ועיקר:
 הרמב"ם ממשיך שם (נאגרת תימן) אודות אחד (שהי' קרוב
 לזמנו) שניבא על כ"כ דברים וכולם נתקיימו, ומוסיף: "המופת
 הזה הוכיח לעיני כל דהוא נביא באין ספק" וכו' עכ"ל.

ומעתה נראה לומר עד"ז גם בנדו"ד: דאמנם בתקופה הראשונה של ימות המשיח קיום המצוות יהיו בגדר "ציווי להאדם", ובתקופה השני' יהיו בגדר "מציאות המצוה" (ולא בגדר "ציווי לאדם"), אבל זה אינו אומר כלל שבלתי אפשרי שגם תקופה הראשונה כבר יהיו כאלו "שלא יהיו בגדר "ציווי להאדם" שנעשה חפשי למעליותא, שאינו זקוק לציווי, כיון שאינו מציאות בפ"ע אלא מציאות אחת עם הקב"ה " ולכן אצלם יהי' רק "מציאות המצוה". בלבד,

ובאמת דברי ר' יוחנן בגמ' נדה נאמרו ביחס "לגברא" ולא "לתקופה": - "כיון שמת אדם (לאחרי גמר עבודתו בקיום המצוות) נעשה (האדם) חפשי מן המצוות", היינו כל אדם שמת יהי' אחרי קומו לתחי' רק "מציאות המצוה" בלבד, שברגע שמת לא יהי' יותר "מציאות בפ"ע", אלא "מציאות אחת" עם הקב"ה, ואז לא זקוקים "לציווי האדם". - והיינו ע"ד שכתב הרמב"ם בנוגע לנבואה, שאמנם תקופת הנביאים נגמרו בנביאים האחרונים - מלאכי (כי אחריו כבר התחילה תקופת אנשי כנסת הגדולה) "אבל לא שאחריו אי אפשר להיות נביא " הי"נ בנדו"ד אפשר להיות הגדר של "מציאות המצוות" גם בתקופה הראשונה של ימות המשיח הגם שאינו מצוי' כמו בתקופה השני', כמו שאין הנבואה מצוי' בהי"ז כמקודם.

ומעתה אם כנוס הדברים הנ"ל, יתיישבו היטב כל הקושיית דלעיל דבאמת אהרן ושאר והצדיקים שיקומו לתחי' בתקופה הראשונה, אצלם קיום המצוות כבר לא יהיו בגדר "ציווי להאדם" ד"כיון שמת אדם נעשה (האדם) חפשי (למעליותא) מן התורה" אלא יהיו בגדר "מציאות המצוה", משא"כ שאר רוב אנשי העולם שנמצאים בתקופה הא' ההוא, המצוות אצלם יהיו בגדר "ציווי לאדם" ולא "מציאות המצוה".

והשתא מתורצת הסתירה שבדברי ר' יוחנן, שס"ל שמותר לקוברו בכלאים, כיון שמצוות בטלות לעת"ל אף שיליף תחיית המתים מנתינת תרומה לאהרן לאחר שעתיד לחיות, דהגם שאהרן עתיד לחיות בתקופה הראשונה של ימות המשיח שאז יהיו קיום המצוות בגדר "ציווי להאדם" בתכלית השלימות, ולכן שפיר יקיימו מצוות נתינת תרומה שיתנו לאהרן כפשוטו, מ"מ אהרן בעצמו "כיון שמת אדם" (לאחרי גמר עבודתו) נעשה חפשי

(למעלותא) מן המצות, **אצלו** קיום המצות כבר לא יהיו בגדר "ציווי להאדם" אלא בגדר "מציאות המצוה".

ולפי"ז לקי"מ מה שהקשה בני שי' לעיל "איך יתכן הדין ד"לכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד במלבושין שנקבר בהן (מפני ש)מצוות בטלות לעתיד לבא", והרי יתכן שיקומו לתחי' בזמן שעדיין אין המצות בטלות, בתקופה הראשונה? - דלפי הנ"ל כל אלו הצדיקים שירומו אפי' בתקופה הראשונה, **אצלם** קיום המצוות כבר לא יהיו בגדר "ציווי לאדם" אלא בגדר "מציאות המצוה" בלבד, וא"ש מאד.

הערות על קונטרס "תורה חדשה מאתי תצא"

הרב שמעון אברהם סילמאן
≈ מיניסוטה ≈

בפרק ט"ו כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א : "ונמצא שבתוכן השחיטה מודגש כללות הענין דבירור והעלאת ענינו העולם לקדושה, ועד לתכלית השלימות — זביחת היצה"ר " ולכאוי י"ל שזה דדוקא בענין של שחיטה מודגש הענין דבירור. והעלאת עניני העולם לקדושה מתרץ מה שיש לשאול על זה ש"חסידים הקודמים עשו הסכם בנפשם שכל דבר המותר, אף שיש לו איזה רצון וחמדת הלב לזה, לא יעשנו, ועל ידי זה נעשה שבירת התאוה" (היום יום כ"ז שבט) דהלא ידוע מאמר הבעש"ט על הפסוק "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף" — דזה שאיש יהודי יש לו איזה תאוה וצמאון לדבר הוא מפני ש"נפשם בהם תתעטף" בניצוצות דקדושה שבדבר שהיהודי הזה צריך לברר ולהעלות לקדושה ולמה עשו חסידים הקודמים הסכם בנפשם שלא יעשנו! אלא שיש לומר שכאן לפני שבירת התאוה וכאן לאחר שבירת התאוה — דהיינו זביחת היצה"ר, דקודם שבירת התאוה הוא אינו יכול להעלות הדבר לקדושה אע"פ ש"נפשם בהם תתעטף" אלא להיפך — הדבר מורידו (ראה סה"מ קונטרסים א' ד"ה למען דעת), ורק אחר שבירת התאוה — זביחת היצה"ר — הוא מוכשר להעלות הדבר לקדושה, ואדרבה מוכרח הוא להעלותו מפני ש"נפשם בהם תתעטף" ולכן אולי י"ל שאחר שבירת התאוה החסידים הקודמים היו עושים הדבר (ולמעיר מד"ה באתי לגני תשי"ב פ"א).

בפ"ז ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שלע"ל יהיה הלכה כב"ש מפני שמחדדי טפי, ואז י"שיהיו כל ישראל (ועאכו"כ אלו שיבחרו מכל ישראל לב"ד הגדול שבירושלים) חכמים גדולים, תהי' אצל רובם (ואולי אצל כולם) מעלת החכמה דב"ש שמחדדי טפי, ולכן יפסקו ע"פ כללי התורה כדעת ב"ש" ובקונטרס בענין "הלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם" ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א י"שמ"ש באריז"ל שלעתיד לבא בימות המשיח תהיה הלכה כב"ש, קאי על התקופה הראשונה בימות המשיח, אבל בתקופה השני' דימות המשיח, כשיחיו המתים... תהיה הלכה כשמאי והלל גם יחד".

ולכאנ"י, הגם שב"ש מחדדי טפי, הלא ב"ה זכו למדריגת אמת עליונה יותר היינו מדריגת והי' עמו שהלכה כמותו ומדריגה זו בודאי יש בכחו של משיח — נביא כמשה רבינו, חכם יותר משלמה המלך (ראה קונטרס תורה חדשה פרקים א', ה') (להמשיך למטה. ולכן האם אפשר הדבר שבתקופה הראשונה של משיח — כשעדיין "בהכרח שתהיה ההלכה למעשה בפועל כדעה אחת" (קונטרס הלכות של תושבע"פ פ"ט) — שיתהפך הדבר עוד הפעם ויפסקו רוב החכמים כב"ה?

~~~~~

חשבון צדק על מעשים

הרב טובי' בלוי

≈ ירושלים עיה"ק ≈

בשיחות קודש ש"ק פרי' נח הדגיש כ"ק אדמו"ר שליט"א כי החשבון צדק צ"ל בעיקר על עניני מעשה בפועל (ע"פ ר"ד שהגיע אלינו).

ולהעיר מסידור עם דא"ח שער האלול, רכ"נ, ד, וז"ל "לזה הטעם צריך האדם להיות ממארי דחושבנא לחשוב ולהתבונן בכל יום מימי חיי הבלן מכל המחשבות והדיבורים והמעשים כו' שיתקן אותם להיות לבושים טובים לנפשו והיינו **במצות התלויים במעשה** וד"ל" עכ"ל ועיין שם היטב.

המצוות השייכות לעיקרי האמונה

בגליון הערות וביאורים מיום הכפורים ש.ז. (גליון א') עמ' 10, דנתי על כך שרוב י"ג עיקרי האמונה (מלבד הי' ואחדות הי') אינם נכללים, לכאורה, בתרי"ג מצות, כיון שאינם קום ועשה (מלבד 2 הנ"ל שיש בהם מעשה, והציווי הוא גם לו להסיח דעת) "ע"ש.

והנה, בהלכות עכו"ם (רמב"ם) פרק ב', הלכה ג' נאמר במפורש כי הלאו של "ולא תתורו" כולל איסור הכפירה בעיקרי האמונה, כפי שמפרט שם, הרי שהעיקרים נכללים במצוות לא תעשה וראה גם הלכות תשובה, פרק ד', הלכות ו,ז,ח.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

בענין מילה דוחה שבת

הרב עקיבא גרשון וואגנער

≈ חבר כולל אברכים שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈

בלקו"ש לש"פ לך לך ש.ז. מביא כמה אופנים במקור הדין דמילה דוחה שבת, ומהם דלדעת ר' יוחנן נלמד מהכתוב ביום השמיני ימול - ביום אפילו בשבת, ובמכילתא עה"פ ושמרו בניי את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ר"א אומר דבר שהברית כרותה לו ואיזו זו מילה.

ומבאר דמהחילוק ביניהם נובע חילוק בגדר הדין דמילה דוחה שבת, דלהדיעה שנלמד מהכתוב וביום השמיני ימול נמצא דהא דמלין גם בשבת הוא מדיני מילה (ולא מדיני שבת) כו', ואילו לדעת המכילתא שנלמד מהכתוב בפרשת שבת משמע שהוא מדיני שבת, שזהו קיום מצות שבת וכו'.

ומבאר בהערה 19 נ"מ גם להלכה אם הא דמילה דוחה שבת היינו המילה בזמנה (והיינו עצם החפצא דמצות מילה כדלהלן בהערה) או החיוב שצריך למול בזמנה זה דוחק שבת ונ"מ כגון אשה וכו', ולדרשת ר"א דמכילתא הוא מצד עצם החפצא דמילה

והנה עיי' בלקוויש חייז' ע' 187 ואילך וש"י דמבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א סברת ר"א דמילה דסב"ל (בשבת קלא.) דמכשירי מילה ג"כ דוחין שבת, דהוא מצד הסברא כללית דבכ"מ דכשיש איזה הכשר שבלעדה א"א לקיים המצוה מקבלת אותה הכשר חשיבות מעין החשיבות של המצוה עצמה, ע"ש, אמנם לכ' עצ"ע דמה בכך שמקבלת חשיבות מעין החשיבות של המצוה עצמה הרי סוכ"ס א"א לומר דיש חיוב גם על המכשיר (עיי' בלקוויש שם בהערה 55, ופשוט הוא בכמה מהדוגמאות דשם), וא"כ אמאי תדחה שבת? אך עדמשינ"ת בשיחה הני"ל אואפ"ל דר"א לשיטתו דסב"ל במכילתא הני"ל דעצם החפצא דמצות מילה דוחה שבת, וא"כ במכשירין, עם היות שאין עליהם חיוב, מ"מ בעשייתן מקבלים הם החשיבות דעצם החפצא דהמצוה ושפיר דוחין שבת, וק"ל.

ועיי' בשו"ת אבניז' חיו"ד סי' של"ט שנסתפק בינוקא דכאיב ל"י עיני' ביום שמיני שחל להיות בשבת ואיתפח ביומא אי מלין אותו בו ביום, או דילמא דיש דיחוי אצל מצוות ונדחה בתחילת היום ממצות מילה, מכיוון שמילה שדוחה שבת הוא המצוה דמילה בשמיני שמחמת הלידה שיש לה תחילה ושייך אצלה דיחוי.

וע"ש אות ד' דכ' דיל"ע בזה די"ל דלא שייך בזה דיחוי מכיון דגם בתחילת היום הי' מחוייב במילה אלא שלא הי' יכול למולו משום סכנה וסכ"נ הי' דוחה מצות מילה, מ"מ לא נדחה המצוה בעצמותו, ואם היו עוברין ומלין אותו גם בעת חליו הי' מצוה בדיעבד וכו' עכתו"ד ע"ש (ובאמת לכ' יש מקום לדון גם בנוגע להפטור מחיובו ע"פ השקו"ט הידוע בגדר הפטור דאונס, - עיי' בקובץ אור המגדל גליון א' (אלול תנש"א) ע' 51 וש"י ואכ"מ), והיינו דאף דהחיוב למול נדחה מצד סכנת נפשות מ"מ עצם החפצא דמצוה לא נדחה.

ועפ"ז י"ל דספקו יהי' תלוי בבי' האופנים בהערה, דאם מה דמילה דוחה שבת הוא החיוב דמול בשמיני, א"כ אכן נדחה, משא"כ אם מה שדוחה הוא עצם החפצא דמצות מילה בשמיני, א"כ י"ל שפיר כמ"ש דזה מעולם לא נדחה, וק"ל. (וע"ע בספר ביצחק יקרא (ירושלים תשמ"ט) ח"ב סכ"ב (ובאות ה' שם) דמחלק בין דיחוי בנוגע להקרבת עצמה ודיחוי בנוגע לחובת הבעלים ע"ש) (וע"ע בכ"ז בקובץ מגדל אור ח"ג ע' פה ובהערה 2 שם).

והנה בשני האופנים בהשיחה האם מה דמלין את התינוק בשבת
הוי מדיני מילה או מדיני שבת, לכי אפי"ל עוד נ"מ בזה דאם
הוא דין מצד מצות מילה דדוחה שבת א"כ מסתבר לומר דבד"א
כשא"א בלאו הכי, משא"כ אי נימא דהוא דין מדיני שבת דמלין
בשבת, ולכי י"ל דהני"מ בזה יהי' אם גם הקדמת מצות מילה
(ביום השמיני גופא) דוחה שבת או לאו.

ועי' בשבת (קל.) בתד"ה ר"א שהקי' וא"ת ויביאו תינוק אצל
כלי דהשתא ליכא איסור שבת כלל דחי נושא את עצמו וכו'
ועי"ל דכיוון דיותר בקל יביאו הכלי ממה שיביאו התינוק שרי
ר"א כדי למהר המצוה כדמוכח בגמ' וכו' אלמא דשרי ר"א דרך
ר"ה"ר דהוי דאורייתא בכדי למהר המצוה כו' עכ"ל, הרי דסב"ל
להתוס' דגם הקדמת מצות מילה ביום השמיני גופא דוחה שבת.

אלא דעפמשנ"ת אואפי"ל בזה דר"א לשיטתו דסב"ל במכילתא דהא
דמלין תינוק בשבת נלמד מקרא דושמרו בניי את השבת דהוא
מדיני השבת, והיינו דזהו קיום מצות שבת כמשנ"ת בהשיחה,
ולכן שפיר גם למהר המצוה דוחה שבת, וק"ל (ועי' בספר דברי
יחזקאל-ל סי' י"ב ענף א' אות ג' ואות ד' ואילך, ועי"ל).

במשנ"ת בהשיחה דאם מה דמלין תינוק בשבת נלמד מקרא
דושמרו היינו שזהו קיום מצות שבת, שמהדרכים לעשות את השבת
הוא למול בשבת כי עי"ז שומרים את (קדושת) השבת כי שבת היא
אות, וקיום ושלמות האות והברית דשבת הוא בקיום האות
והברית דמילה וכו'.

ולכי אפי"ל עוד נ"מ בזה [אי הוי מצד דיני מילה, אבל מצד
דיני שבת לא הי' ראוי שתידחה מפני מילה, וכל מה דאפשר בלא
דחי' לא דוחין, או דזה הוי מצד דיני שבת מכיוון דשניהם הם
אות והקיום ושלמות דהאות דשבת הוא בהאות דמילה] דהנה (עי'
שי"ך יור"ד סי' רס"ה ובחיד"א סי' מראות העין שו"ת בליקוטים
סי' ב' ושו"ת באר חיים סי' יח' עי' בס' כללי המילה לר'
יעקב הגוזר ע' 28, ובבאר יעקב שם הערה 1 ושי"נ) נחלקו
הפוסקים אם מילה צ"ל בתפילין, או שצריך למול בלא תפילין,
ולכי הי' אפי"ל דתלוי בהני"ל, דאם מה דמילה דוחה שבת הוי
מדיני מילה, והיינו דשבת ומילא מצ"ע אינם שייכים זלי"ז
שמילה דוחה שבת. (אבל אם הי' אפשר להפרידם הי' ראוי
להפרידם), א"כ מסתבר גם בנדו"ד דיש למול בלא תפילין וכסברת

בעלי דיעה זו, אבל אם הוא דין מדיני שבת וכהסבר בהשיחה דבמה שמל (בשבת) מקיים מצות שבת, ומצד דיני שבת ראויים להיות ביחד, אי"כ מסתבר גם בנדו"ד דצ"ל המילה גם בתפלין, דהוי ג"כ אות (וכידוע הטעם דמה שאין מניחין תפלין בשבת מפני שיש שני אותות בלי תפלין [ועד כ"כ שהובא קס"ד בפוסקים (אלא שנדחה) שמי שלא נימול יניח תפלין גם בשבת]), וראויין להיות ביחד דוקא.

וע"ע בשו"ת דבר אברהם ח"א סי' כב' שהביא סוגיית הגמ' בשבת (קלה.) אמר ר' אסי כל שאמו טמאה לידה נימול לשמונה וכל שאין אמו טמאה לידה (כגון יוצא דופן וכותית שילדה ולאח"כ נתגירה) אינו נימול לשמונה שני אשה כי תזריע וגוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו אי"ל אביו דורות הראשונים יוכיחו שלא היו טמאין טומאת לידה ונימולו לחי, אי"ל ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, איני והא איתמר כו' ע"כ לא פליגי אלא בנוגע לחילול שבת אבל לכו"ע נימול לחי וכו'.

ושואל על דעת המקשה דנקט דאע"ג דנימול לחי יש מ"ד דאינו דוחה שבת מ"ט דהך מ"ד? וצ"ל דגם המקשה מודה דמילה וטומאה תלויין הא בהא, ולכן בלא טומאת לידה לא דחי שבת, ומ"מ נימול לחי משום פירכא דאביו דדורות הראשונים יוכיחו, ולא מהני הך פירכא לענין שבת משום דאז לא היו נוהגין דיני שבת, וטרח לחלק בין דין טומאת לידה (דג"כ לא היתה נוהגת בדורות הראשונים ומ"מ ילפינן מינה) לאיסור מלאכה בשבת וכו' עש"ה.

ואולי יש מקום לומר דתלוי בבי' האופנים דבהשיחה, דאם מה דמילה דוחה שבת הוא מדיני מילה, משום דיש במילה חומר מיוחד שיש בכחה לדחות את השבת משום דצריכה להיות בשמיני דוקא ואפי' בשבת (ולחעיר מלשון המדרש (שהובאה בפוסקים) משל לשני מטרונות שפגעו אהדדי ואי אתה יודע איזה גדולה מחבירתה, זו שהיא יורדת מפני חבירתה אתה יודע שחבירתה גדולה ממנה כך שבת נידחת מפני מילה), אי"כ מה דמילה דוחה שבת לאחר מ"ט שייכת למה דדחתה שבת קודם מ"ט, דשניהם הם מצד החומר המיוחד דמצות מילה, ואף דלאחרי מ"ט ניתוספה מצות שבת הרי ניתוספה ג"כ בהחומר דמילה, אולם אם הוא דין מדיני שבת, אי"כ גם מה שדוחה לאחר מ"ט לא הי' שייך כלל קודם מ"ט, וק"ל.

[ועי' מה שהביא שם בהמשך דבריו דמה דמילה דוחה שבת הוא מצד הפסוק וביום השמיני ימול דוקא ולכן תלויי בטומאת לידה, ולכ' תלוי ג"כ בהלימודים השונים], ועצ"ע, ובאתי רק להעיר.

שיטת רבי אליעזר במילה בזמנה בשבת

הר' יהודה קעלער

≈ מח"ס מנחת יהודה וירושלים ≈

בליקוט לפר' לךך מביא הלימודים לדין שמילה דוחה שבת ואחר שמביא דעת רנב"י ור"י בגמרא שבת (קל"ב, א), מביא המכילתא, וז"ל "ובמכילתא עה"פ "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" איתא "רבי אליעזר אומר דבר שהברית כרותה לו ואיזו זו זו מילה " וכתבו במפרשים דכוונת המכילתא להמשך הכתוב "לדורתכם ברית עולם " וזו מילה שמותר לעשותה בשבת".

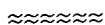
ואח"כ ממשיך לבאר החילוק בין הלימודים השונים ומבאר דעת המכילתא וז"ל "לדעת המכילתא שנלמד מהכתוב בפרשת **שבת** משמע שהוא מדיני שבת, ויש לומר דהיינו לא רק, שהוא תנאי באיסורי שבת, שמלכתחילה לא נאמרו במקום מילה בזמנה אלא זהו קיום **מצות שבת**, "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם", שמברכים "לעשות את השבת" הוא למול בשבת, כי עי"ז "שומרים ועושים" את (קדושת) השבת. וכמובן בפשטות, כי שבת הרי (בהמשך הכתוב) "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם" וקיום ושלמות האות והברית דשבת היא בקיום האות והברית דמילה, שהיא ברית ואות בבשר, כמ"ש בריתי בבשרכם וברית עולם" עכ"ל.

והנה בעל המימרא במכילתא הוא רבי אליעזר, ואולי יש לקשר זה עם שיטת ר' אליעזר שגם מכשרי מילה **מותרים** השבת.

ביאור הדברים, בפסחים (ס"ה ג), ר"פ אלו דברים תנן: אלו דברים בפסח **דוחין** את השבת שחיטתו וזריקתו דמו ומיחוי קרביו וחקטרת חלקין אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת

הרכבתו והבאתו מחוץ מחיצ' לתחום וחתרכת יבלתו אין דוחין את השבת ר' אליעזר אומר דוחין וכו', וכן בגמרא שבת: (קל"א א,) "מצינו ר' אליעזר אומר מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת וכן לולב וכל מכשיריה דוחין את השבת, מצה וכל מכשיריה דוחין את השבת, שופר וכל מכשיריו דוחין את השבת בכולהו כתוב לשון דוחין משא"כ מתניתין דשבת (י,ל,א,) דתנן רבי אליעזר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה... ועוד אמר ר"א כורתים עצים לעשות פחמים לעשות ברזל. ולא לישנא דדוחה שבת, כמו דתנן כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת (ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת.

ועפ"י ביאור כ"ק אד"ש בדעת המכילתא מובן שבדיוק רב לא הזכיר ר' אליעזר שמילה וכל מכשיריה דוחין את השבת (ואף שבשלחי דף קלא, ב איתא: (אמר מר) מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר' אליעזר, פירשו ע"כ שבענין כן ולא הלשון. שלא מצינו בתולמודא האי לישנא).

לימוד פנימיות התורה

הת' לוי הלוי פישער
≈ תות"ל 885 ≈

בלקו"ש נח ש.ז. ס"ו מבואר דלאחרי שנתגלה בפנמיות התורה אופן עמוק יותר באחדות ד' מבמ"ת, ובזה גופא במשך הדורות מתגלים מזמן לזמן אופנים עמוקים יותר בהבנת ענין אחדות ה' בדקות יותר, הרי מי שאינו לומד ומאמין בהם ה"ז פגם באמונתו בהשם וה"ז בדקות דדקות ענין של כפירה באחדות השם ואין להביא שום ראוי מזה שבדורות שלפני גילוי פנימיות התורה לא ה' ידוע פירוש זה באחדות ד', וא"כ הרי אפשר שאמונה בהשם יכולה להיות בשלימות גם בלי ידיעה זו באחדות השם, כי לפני התגלות זו בעולם אין בהעדר ידיעה זו שום פגם ח"ו מ"מ לאחר שכתב נתגלו בעולם ביאורים אלה הרי מי שאינו לומד ומאמין בזה ה"ז בדקות דדקות ענין של כפירה ומביא דוגמא ממש"כ הרמב"ם דהמאמר שיש שם רבון אחד אבל שהוא אף ובעל תמונה ה"ה מין, אע"פ שהיו גדולים וטובים שסברו כך וכו'.

ובהע' 57 יוע"ד קודם שנקבעה הלכה, הרי באתר"י דריה"ג אכלו בשר עוף בחלב (חולין קטז, א) ועד"ז בכו"כ ענינים" - ואולי יש להעיר שכן הוא גם בנוגע לתורת החסידות עצמה שגם לאחר שנתגלה היה בזה ערעור ומחלוקת (למטה, שזה נשתלשל מהערעור והקטרוג שהיה למעלה), ואח"כ נתבטל הקטרוג, ע"י "מעשה רב" שנתגלה בפועל שכל החששות שהיו בזה, אינם חששות, ועד"ז בחסידות עצמה בין חסידות חב"ד לחסידות פולין (שאר תלמידי המגיד) דהגם דבתחלה דעביד כמר עביד כו' אבל עכשיו נפסקה הלכה ואין לנטות ממנה (עי' שיחת י"ט כסליו תשי"ג סי"ב).

ועד"ז בנוגע למשיח (שביאתו תלוי בהפצת תורת החסידות, אימתי קאתי כו') שכל ביאתו הרי במחלוקת שנוי דהרי ישנו דעת ר' הלל ד"אין להם משיח לישראל" אבל לאחר, שהכריחו חכמים שלא כדבריו וכ"פ הרמב"ם הרי האומר עכשיו כדעת ר"ה ה"ה כופר בכלל התורה (ראה בשו"ת חת"ס יו"ד סשנ"ו, הובא "בדבר מלכות" חדו"ב בהל' מלכים ס"א הע' 19, ס"ב הע' 5).

[בדא"ג יש להעיר מהלשון בסוף ההתועדות דש"פ נח ש.ז. "עיי משיח צדקנו שלוחו של אדם כמותו של הקב"ה בכבודו ובעצמו" דעפ"ז **אולי** יש לתווכ בין דעת ר' הלל לשאר המ"ד דלר"ה "הקב"ה ימלוך בעצמו ויגאלם לבדו" (רש"י סנהדרין צט, א) די"ל דפליגי בגדר הגאולה ע"י משיח, היינו בגדר השליחות שבזה האם זהו כמותו ממש דיש כמה אופנים בזה בכל השלוחיות (עי' לקח טוב בתחלתו) וגם י"ל דפליגי בנוגע לשלוחו של **הקב"ה** (ויל"ע מענין "כהני שלוחי דרחמנא" האם זהו דין שליחות) (אבל צ"ע בהלשון "**אין להם משיח**") דלפ"ז אי"ז מחלוקת במציאות כלל אלא מח' בגדר הגאולה ע"י משיח, אבל י"ל כנ"ל דפליגי במציאות (כפשטות הלשון אן להם משיח) רק דבנוגע למעשה יתקיימו שניהם ע"י תיווך הנ"ל דשלוחו כמותו ממש (וע"ד מה שמתווכ כ"ק אד"ש בין פסק הרמב"ם לשיטת רש"י ותוס' בנוגע לבנין ביהמ"ק אע"פ שהרמב"ם פוסק דמשיח בונה המקדש ודווקא האומר עתה כדעת ר"ה **כפשוטו** ה"ה כופר וכו', וצ"ע בזה)].

ועד"ז בפעולות המשיח עצמו הרי"ז באופן שיש בזה מנגדים מלכתחילה ויכוף כל ישראל, וילחום מלחמות ד', ורק לאחר"ז ינצח.

וי"ל דבכ"ז מודגש המעלה והתקוף של הגאולה (עיי' משיח דווקא) ושל תורת החסידות (כהכנה לגאולה) כמבואר בכ"מ בענין שטר שיצא עליו ערעור והוחזק בבי"ד, שזהו ביתר שאת וכו' חוץ מפשטות הענין דזה עצמו שיש עליו ערעור זהו ראוי על ההכרח שבדבר - ובנוגע להמבואר בפנים השיחה דלאחר שנתגלה וכו' יל"ע למה זהו רק בדקות דדקות דלכאורה ממנ"פ אם היום זהו הפי' האמיתי באחדות השם הרי מי שאינו לומד ומאמין בזה ה"ה כופר באחדות ד' (ולכל היותר אפ"ל שיהי' כופר **בשוגג**, כיון שאינו יודע מביאורים אלו אבל למה זה רק בדקות דדקות).

לכאורה היה אפשר לבאר דכיון דתלוי בזה "שכבר נתגלו בעולם ביאורים אלה" היינו דבתחלה היה זה בהעלם (דהרי כל מה שתלמיד כו' נאמר למשה בסיני) ואח"כ נתגלה ונמשך בעולם, והרי בעולם הזה עצמו יש ג"כ כמה דרגות יש מקומות מגושמים יותר וישנם סוגי אנשים יותר מגושמים וכו' (תחתון, ובזה עצמו תחתון שבתחתון) ועפ"ז הי' אפ"ל דאלו שנשארו שלע"ע אינם עוסקים בדא"ח הה"ז עצמו הוכחה שהוא נמצא בתחתון שבתחתון **ובדרגתו** (בעולמו) עדיין לא נמשך תורת החסידות ולכן הה"ז רק בדקות דדקות דתלוי עד כמה באמת אינו שייך לזה ועד כמה הוא כן שייך רק שזהו בפשיעה וכו', (די"ל דהמבואר בהשיחה "שכבר נתגלו בעולם" אין הכוונה בזה רק דנעשה עי"ז חלק מהתורה, דבזה לכאורה אין דרגות וכאן שנמשך ונתגלה בעוה"ז, יצא מכלל תורה בשמים, אלא י"ל דעיי' שנתגלה בעולם אפשר **לחייבו** ללמוד ולהאמין דבזה י"ל דזהו רק אם נמצא בדרגתו ובערכו).

אבל מסתבר לומר דהיום אין בזה דרגות שזה כבר נמשך בכל הדרגות שזהו נפעל עיי' עבודת הפצת המעיינות וכמבואר בכו"כ שיחות ק' **שכבר נגמרה** עבודה זו, אע"פ שלכאורה הרי ישנם עוד יהודים שאינם עוסקים בדא"ח, י"ל דכיון שחסידות כבר נמשכה בכל המקומות ובכל הדרגות (כמודגש בהדפסת התניא בכל מקום שאפשר (ועד"ז ייסוד תו"ת) ובתרגומה גם לשאר לשונות), ומודגש גם בזה שבמשך הדורות התקרבו לחסידות **מכל** החוגים **ומכל** סוגי אנשים וכו', לכן מי שהיום אינו עוסק בזה אין הפי' שחסר בההפצה, שזה נמצא בדרגתו אלא **שהוא** מוציא את עצמו מחוץ למקומו, אבל אין זה חסרון בהפצת המעיינות שענינה שיגיע לכל מקום ולכל דרגא ולכן מבואר שכבר נגמרה עבודה זו ולכן אי"ז סיבה לעיכוב הגאולה (וראה קונט' משיחת ש"פ נח

ש.ז. ביאור באו"א קצת שיחידים אלו נכללים בהכלל וע"פ הני"ל מובן יותר שמדובר לא רק בכלל ישראל אלא בהכלל של כל מקום בפני"ע) וא"כ מי שאינו לומד ומאמין בזה הה"ז פגם באמונה שלו, כיון שנמצא במקומו ובדרגתו וגם לפי ערך הבנתו ומתעלם מזה.

ואילו י"ל הביאור בזה ("בדקות דדקות") ע"פ המבואר לעיל בהשיחה דיש מצב של עני היינו שנמצא בתחלת עבודתו (דאין עני אלא בדעת) דאע"פ שנמצא כבר בעולם (וגם בעולם שלו) הה"ז רק כפירה בדקות דעד כמה שהוא עני אין תובעים ממנו הלימוד בזה, וזה עצמו שאינו לומד הוא הראי' שהוא עני בדעת וצ"ע.

ואולי י"ל, דחיוב האמונה הוא "לידע ולהאמין" היינו שמבין ויודע בהשגתו עד כמה שאפשר לו להשיג **ובזה עצמו** הוא גם מאמין שזהו אצלו בהתאמתות של אמונה שלמעלה מן ההשגה, וגם מאמין בהחלק שלא השיג כלל, וזהו באמונה שלמטה מהשגה.

ועפ"ז אולי י"ל ד"מי שאינו לומד ומאמין בהס" פי' שכיון שאינו **לומד** הרי אינו **מאמין** היינו באמונה שלאחרי ההשגה, ואופן זה באחדות ד' נשאר אצלו באופן של אמונה שלפני הידיעה ולכן ה"ז פגם **באמונתו** בהשם כיון שאפשר להיות אצלו האמונה באופן נעלה יותר, אבל זהו גם בדקות דדקות ענין של כפירה באחדות השם, דהידיעה נוגע לא רק להשגה (ולאמונה שלאחרי ההשגה) אלא שצריך לדעת **במה** הוא מאמין "שלא רק שאין לשום דבר איזו שליטה כו' שאין שום **מציאות** מלבדו" ולא נוגע כ"כ ההשגה וההבנה בזה רק עצם הידיעה, (ומלמה"ד למי שאומר שמאמין שהדי אלוקינו ד' **אחד** רק שהוא לא מבין לשה"ק ומפרש אחד, שתיים שכמובן אי"ז אמונה כלל לא רק שחסר ההבנה), וצ"ע בזה.

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

מראה מקום בסה"מ מלוקט על "ואית תחומין במעיא"

מנחם אהרנסון
≈ תלמיד בישיבה ≈

בסה"מ מלוקט ח"ד ע' ע"א מביא הלשון, "כי כלום תחומי אית במעוהי דבר נש" ובהע' 24 כותב שזה לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה אתה אחד תשיב (סה"מ תשיב ע' 71) ולכאורה מקור לשון זה בב"ר פליט ס"ט וז"ל שם "בתחומין במעיא", וגם הענין המדובר במאמרו מדרש תוכנס שוה עיי"ש.

■ ■ ■

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

בפרש"י פרשתנו יח, ד

הת' מנחם מענדל אלפרוביץ
≈ תות"ל 770 ≈

רש"י בפרשתנו יח, ד ד"ה "יקח נא" מפרש "עיי שליח והקב"ה שלם לבניו עיי שליח שנאמר וירם משה את ידו ויך את הסלעי", ומקשה ע"ז השפתי חכמים על אתר "תמוה בעיני דזה הפסוק נאמר בפרשת חקת והוא לפורענות ואלו בב"מ דף פ"ו הביאו פסוק מפרשת בשלח והכית בצור וגו' והוא של ברכה שזהו בארה של מרים.

ולכאורה אפשר לתרץ בזה, שרש"י אינו יכול להביא הפסוק של והכית בצור וגו', דהרי בפשוטו של מקרא אין זה תשלום שכר דאברהם אלא בזכותה של מרים, וכדפירש"י בפרשת חקת (במדבר כ, ב) בד"ה "ולא הי מים לעדה: מכאן שכל מי שנה הי להם הבאר בזכות מרים" וא"כ כשרש"י רוצה לומר תשלום שכר דאברהם בפשוטו של מקרא, הוא מביא הפסוק ד"וירם משה את ידו וגו'".

דשם מדובר לאחר מיתת מרים (כדמפורש שם), ואז "ולא הי' מים לעדה" ואז בשביל אברהם שלם להם הקב"ה, ועיי' שליח כאצל אברהם.

ולרווחא דמילתא כדאי לצטט הגמ' והמהרש"א בב"מ פ"ו ע"ב (בקטע לאחר הגמ' המובאת לעיל בשפתי חכמים) "דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי. ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה, בשכר חמאה וחלב זכו למן, בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענן, בשכר יקח נא מעט מים זכו לבארה של מרים" ועיי' מקשה המהרש"א "יש לדקדק דבפ"ק דתענית אמרו המן בזכות משה והבאר בזכות מרים והענן בזכות אהרן, ומחך דהכא גופא קשה דמאי קרא לה בארה של מרים וי"ל דבזכות אברהם לא היו זוכין בהן אלא לפי שעה, אבל בזכות משה ואהרן ומרים היו נמשכים המן והענן והבאר כך זמן רב מ' שנה, ולכך כשמת אהרן נסתלק הענן וכשמתה מרים נסתלק הבאר וכשמת משה נסתלק המן" עיי' לשון המהרש"א בנוגע לגמרא, משא"כ בנוגע לפשוטו של מקרא יותר ניחא לומר כנ"ל דרך בזכות מרים, ואולי יש גם סיוע מלשון רש"י דלעיל "מכאן שכל מ' שנה כו' בזכות מרים" דמשמע שכל זמן קיום הבאר הי' בזכות מרים (לבד).

■ ■ ■

נ ג ל ה

בענין ביטול היצה"ר לע"ל

יוסף יצחק אייזס

≈ חלמיד בישיבה ≈

במס' סוכה (נב א), איתא "לע"ל מביאו הקב"ה ליצה"ר ושוחטו ובפני הרשעים כו"ו ובכתר שם טוב (ס' רע"ה) מקשה למה ייענש ככה הרי לא עשה כ"א מה שמצווה לעשות ולמה ישחטנו, ומתוך היות שאף הגיד ופיתה אותן שמה שעושין לא רק דאינו עבירה אלא אף גם שזהו מצוה ועיי' לא נצטווה, ועיי' חושבן שמצוה הוא אינן עושין תשובה עליו כי חושבן שלא עשו שום דבר רע, עיי"ש בארוכה.

אמנם בסי' ע"ח שם כי שהפ"י בשחיטת היצה"ר לע"ל היינו שיסיר את חלק הרע שבו ואז יישאר מלאך טוב - שלא נשאר כ"א הטוב (וזה ע"ד דאין ושחט אלא ומשך - היינו משיכת הרע מהיצה"ר עד שנשאר רק טוב).

ולפי"ז צ"ל מה קשה להכשי"ט למה יענש היצה"ר ולמה ישחט הרי אדרבה זהו מעלה נפלאה, ותכלית העילוי שנעשה מלאך טוב וטהור ואיך זה עונש יקרא, הלא נהפוך הוא .

בהוספות לשו"ע אדה"ז (חלק ג-ד) מהגרני"ב דובראוונא סי' תקפ"א (סעי' א) מביא מהירושלמי (ונסמן בלקו"ש חכ"ד ע"י 229 הע' 23) בזלה"ק "וגם עי' קול שופר מתערבב השטן ולא ישטין על ישראל כי נזכר ליום דיני לע"ל שיבולע המות לנצח דכתיב ביום ההוא יתקע בשופר גדול" ועפ"משי"כ בכשי"ט הנ"ל דלע"ל יעשה היצה"ר למלאך טוב, לא שיבוטל לגמרי (כן נמי פי' מהרש"א בסוכה שם "דביטול כוחו היא שחיתו והריגתו כמ"ש לעתיד והסירותי לב האבן וגו'" עכ"ל, וכמו שיבואר לקמן) אי"כ למה יתערבב השטן בזכרו יום הדין לע"ל הרי אדרבה אז ותעלה להיות מלאך טוב ומה שבפועל עכשיו מנגד לטוב אי"ז ברצונו הוא כ"א שכפאו לעשות כן כמאמר רז"ל (ב"ב ט"ז א), "אמר ר' לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו" דאף דאפשר שביום הדין אף היצה"ר יקבל עונש אמנם, א) עצם שחיתו - שהוא משיכת הרע, ממני - אינו עונש, ב) לבסוף יגיע לתכלית הטוב ובסמ"ג (הל' ר"ה) ובב"י (סי' תקפ"ה) מפרש שהוא ע"ד "אדם שרואה מת שזוכר יום המיתה ומעורבב בזה ואינו יכול לקטרג" אך עפ"י הנ"ל הכוונה ביום המיתה הוא שיעשה מלאך טוב אי"כ למה עי"ז יהי מעורבב.

והנה עפ"משי"כ בכשי"ט סי' רע"ה דה"ה עונש ומשמע דיתבטל לגמרי הרי זה עונש חמור ומובן למה לא יכול לקטרג - והוא ע"ד לבישת קיטל דכתב כ"ק אדה"ז (סי' תר"י סעי' ט), "ויש עוד טעם בלבישת קיטל מפני שהוא בגד מתים ועי"ז נכנע לב אדם לעשות תשובה שלמה "עכלה"ק, כי בכה"ג זכירת יום המיתה פועל ביטול ואז ממשי"כ בסי' ע"ח משמע דאינו עונש כלל כ"א אדרב"א.

והנראה לומר בזה בדא"פ הוא עפ"י אפילו מה שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א (לקו"ש חכ"ג ע' 175) על נבואות זכרי' (שם

י"ג, ח') "והי' בעל הארץ נאום ה' פי שנים בה יכרתו יגועו והשלישית בה יותר" ובמדרש (במדב"ר פט"ו, י"ג) דהשלישית בה יותר "אלו ישראל", ומקשה כ"ק אד"ש איך שיך שלע"ל יכרתו כל אוה"ע הרי טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו ובפרט בהזמן דלע"ל עיי"ש בארוכה, ומתרץ שהכוונה לא שימותו בגשמיות כ"א הכוונה "איז די גאולת העולם כולו (כולל אוה"ע) איז א פרט און בשביל גאולת ישראל, קומט אויס אז די מציאות פון אומה"ע בפ"ע מערט "יכרתו יגועו" פארלארן... אז אוה"ע זיינען ניט אין גדר מציאות" (וההלכה אינו כן כפס"ד הרמב"ם וג"כ אדה"ז עיי"ש אות ט') אך היוצא בכהנ"ל דאף דבפסוק כתיב יכרתו ויגועו שמשמע ע"ד "כל אשר בארץ יגוע" "ויוע כל בשר הרמשי" (בראשית ו, י"ז - ושם ז, כ"א) וטובא שמשמעות מיתה כפשוטה אפי"ה מפרש כ"ק אד"ש הכוונה לביטול מהותו ומציאותו הפרטי, עדי"ז י"ל דאף כאן דמפרש שחיטת היצה"ר לע"ל שיעשה למלאך טוב מ"מ עיי"ז יאבד ממנו מהותו הפרטו ומעלתו בפ"ע וזה למיתה ייחשב (וכמ"ש המהרש"א "דביטול כוחו הוא שחיטת והריגתו").

ובסיגנון אחר קצת —: כמו שכל הבריאה הי"ה "בראשית — בשביל ישראל שנקרא ראשית" (פירש"י ריש בראשית) מובן דכמו"כ כל השיך לבניי שייכין לתכלית כוונת ברה"ע והיצה"ר בכלל זה, אך לע"ל כאשר יתבטלו שייכותו לבניי יתבטל כל חשיבתו (להיות חלק מכוונת בריה"ע) ומעלת מהותו, וכמיתה נחשבת.

(ואידי דקאי בהאי מילתא י"ל דהא דמתאים לפרש הפסוק יגועו לביטול מהותם הפרטי הוא מאחר דנקט הלי גויעה ולא הלי מיתה כמו שדייקו חז"ל עה"פ (בראשית מ"ט, ל"ג) ויגוע ויאסף אל עמיו — יעקב אבינו לא מת (פירש"י שם) וזה מדנקט הלי גויעה וה"נ הכא מדנקט הלי ויגועו שבא למעט מיתה כפשוטו של המלהל.

ועפ"ז מובן מה שמקשה למה ייענש כי זה באמת חסרון וירידה מה שנעשה מלאך טוב, ואין פתירה כלל, ומובן שעיי' שיזכור השטן את יום המיתה - היינו יום אשר לא יהי' לו מציאות ומעלה פרטי ויהי' הכלל בתוך גאולת ישראל אז וודאי יסתתמו דבריו ולא יכול לקטרג, ועפ"ז יש לתרץ מה שנראה סותר בגמ' סוכה שם "ת"ר ואת הצפוני ארתיק מעליכם זה יצה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם והדחתיו אל ארץ צ"י ושממה למקום שאין בני"א להתגרות בהן כו" וברי לעיל מיניי איתא ששחט

לגמרי ואך עפ"י הנ"ל דהיינו הך חיטה הוא החי' ואפילו שלזה התכון המהרש"א ואין להאריך.

ואי"ז כ"א בדא"פ ולהעיר.

~~~~~

אכילת התפוח בליל ר"ה

דוד צירקינד

≈ תות"ל 770 ≈

בגליון ת"ר מעתיק הרב ישראל י. הנדל מספר המנהגים שיש פלוגתא באם ברכות בפרה"ע שמברך על התפוח (בליל אי' דר"ה) פוטר את הקינוח סעודה ואיך שכ"ק מוהרי"ץ נהג ומציין לספר השיחות תש"ב ששם איתא שבירך בסוף הסעודה על הקינוח סעי' ואמר שהיות ויש לומדות אם אפשר לפטור עם הברכה על התפוח את הק"ס ולכן כוון שלא להוציא את הק"ס ולכן מברך וע"ז הקשה הרי"ה אפה מצינו איזה דעה שסובר שא"א להוציא בברכה על פרי בתחילת הסעודה פרי שיאכל בסוף הסעודה, וכותב ששאל מאת הר"ליג והנ"ל השיב לו שהכוונה בזה היא שזה תלוי במ"ש בשו"ע סי' רט"ו בדין שאסור לברך ברכה שאינה צריכה דהיינו אם יש ב' פירות שונים ושניהם אותו ברכה אסור לברך על אי' ולכוון שלא להוציא הב' ואח"כ לברך על השני או אם יש עיקר וטפל שמברך על העיקר ופותר הטפל, ע"כ דברי הרי"ה.

ואיני מבין ראשית הכל הוא מביא מאדמוה"ז שאצל עיקר וטפל אסור לברך על כל אי' בפני"ע אבל כשתעיין בשו"ע שם (רט"ו, ס"ד) משמע להיפך, שכותב (בהמשך לזה שאמר שאסור להרבות בברכות) בד"א כשיכול לפטור ב' דברים **בברכה שהיא מיוחדת לשניהם** אבל אם היא מיוחדת לדבר אחר אלא שיכול לפטור בה גם השני **בתורת טפילה טוב יותר להרבות בברכות** עכ"ה.

ב) בפי שהוא מביא משו"ע אדמוה"ז ומדמה זה למה שעשה כ"ק מורי"ץ שכשיש ב' **פירות שונים** ושניהם אותו ברכה **אסור** לברך על אי' ולכוון שלא להוציא השני ואח"כ לברך על השני, א"כ זה שאמר כ"ק מורי"ץ "איך מאך יעצט א ברכה" ווייל איך האב לכתילה געטראכט ניט יוצא צו זיין מיט די פריערדיגע ברכה"

זהו **היפך** מה שכותב כ"ק אדמוה"ז בהשו"ע לפי שצ"ק מהוריי"ץ אכל ב' דברים ששניהם היו (מ)תפוחים וברך שנית.

ולכאורה י"ל הביאור ע"ז שאמר כ"ק מהוריי"ץ "איז דא אין דעם א גאנצע לומדות" אינו מדובר על **פלוגתא** כ"א אם שיש סברות לכאן וסברות לכאן: דהנה בשו"ע הרב סימן קע"ז סעי' ב' כותב וז"ל "ואם הם דברים הבאים **שלא** מחמת סעודה.. כגון כל מיני פירות וכיוצא בהם.. אם אוכלם בלא פת טעונים ברכה לפניהם ואפילו אוכלים בגמר הסעודה.. לקינוח **אינן נפטרים** בברכת המוציא.. אבל אין טעונים ברכה לאחריהם" עכ"ל ובסעי' ד' כותב וזל"ק "ומי שאוכל תמרים וביוצא בהם...להמשיך תאות האכילה כיון שהוא צורך סעודה נפטרים בברכת חפת" עכל"ק, נמצא שבעת שברך על התפוח בדבש, לא הי' מחוייב ברכה על הקאמפאט (באם הי' רוצה לאכלו מיד - כדי להמשיך תאות האכילה) כמו שכותב אדמוה"ז בסעי' ד', אלא, כיון שהוא רצה לאכלו **אחר** לקינוח **שאז** הוא כן מחוייב בברכה ע"ז.

וא"כ הלמדות בזה יש לומר (בדרך אפשר), כיון שבעת שמברך על התפוח אינו צריך הברכה בשביל הקאמפאט (בכדי לאוכלו עכשיו) יכולים לומר שזה לא יפטור את הקאמפאט שאוכל בזמן שהוא כן מחוייב בברכה דהיינו בגמר הסעודה (ואולי יש לומר שאי"ז ברכה שהיא מיוחדת לשניהם (-בשוה) שמביא אדמוה"ז (סימן רט"ו ס"ד) שאסור לגרום ברכה שאינה צריכה, כ"א "שאינה מיוחדת לה" - עכשיו) ולכן כ"ק מהוריי"ץ כוון שלא לצאת בזה הברכה, כיון **שעכשיו** אינו מחוייב בברכה זו, לפיכך אינו צריך לכוון לפטור את ה"קאמפאט", שזה פטור ועומד. ואלי מטעם זה ג"כ היו אוכלים בליובאוויטש התפוח בדבש תיכף אחר קידוש - קודם הסעודה וכוונו ג"כ על ה"קאמפאט", שבסוף הסעודה. (כמו שמביא בספר השיחות תשי"ה עמוד 4) כיון שבזה הברכה היתרה בזמן שהוא מחוייב ג"כ ברכה על ה"קאמפאט" (כמו שכותב אדמוה"ז בסימן קע"ו סעי' ג' וז"ל "מי שאוכל... מיני פירות לפתוח בני המעיים ולגרר הלב לאכילה... **א"צ** לברך **אחריהם** לפני הסעודה שנפטרים בהמ"ז" עכ"ל מזה משמע דאפי' לפתוח בני המעיים דוקא אחריהם **א"צ** לברך, אבל לפניהם משמע שכן צריך לברך.

כ"ז בדרך אפשר ועדיין צריך עיון.

ש ו נ ו ת

מהלך השמש

הרב שלום מאראזאור
≈ תושב השכונה ≈

בגליון ה"שש מאות תחת כותרת זו "מהלך השמש" דבר שלא מתבאר כל הצורך. ויבאר זה פה

מה שכתוב שם שבריוחוק ק"פ מעלות האורך ממעלת האורך של א"י ומדינות הסמוכות לה ממזרח וממערב מקום היבשה הוא בקנדא הכוונה למעלות הרוחב של קנדא שזה כולל גם את מדינת אלאסקא . ומה שכתוב שם שבמעלות הרוחב של ארה"ב הוא ים הכוונה לשאר מדינות ארה"ב חוץ ממדינת אלאסקא

והואיל שנפלו שם איזה לעיות יתוקן דף להעמוד

בשורה המתחלת כי	נדפס	והעומד	צ"ל	להעומד
בשורה המתחלת בשיפוע	נדפס	בשיפוע	צ"ל	בשיפוע
בשורה המתחלת ומערב	נדפס	הו	צ"ל	הוא
בשורה המתחלת הנ"ל	נדפס	מספך	צ"ל	מספר

~~~~~

רשימות מאמרי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

הרב שלום יעקב חזן
≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈

ברשימת כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ נ"ע מייט מרחשון תרפ"א (שנדפסה בהתמים חלק ו' ג' ע' ל"א ואילך. ובכ"מ), ובה נרשמו ראשי פרקים מתולדות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ולאחרי סיכום וסי"ה ממספר המאמרים של כ"ק אדמו"ר נ"ע דכל שנה ושנה, ועיי"ש בארוכה ובפרטיות.

ויש להעיר שמספר המאמרים שרשום שם אינו בהתאם למספר המאמרים שנדפסו בסה"מ הנדפסים כולה ולהרשום במפתח המאמרים דהבוכלאך שנערך ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"י"ץ נ"ע?

ולדוגמא ברשימה הנ"ל רשום לשנת תרע"ז כ"ז מאמרים: לשנת תרע"ח - נ"ו מאמרים לשנת תרע"ט - ע"ה מאמרים והשווה מספר המאמרים בסה"מ אלו ובמפתח שבגוכ"ק שבראש הביכל?

בימים אלה זכיתי לראות רשימה נוספת ממאמרי אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע דשנות תרנ"ט - תר"פ, שנערכה ג"כ ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"י"ץ נ"ע. וליד כל מאמר נרשם ג"כ "תוכן התחלת המאמר", וכ"ז מונח בקובץ מיוחד, ועליו רשום בגוכ"ק אדמו"ר מהר"י"ץ נ"ע "עניני המאמרים".

לפני כל מאמר רשום ג"כ בגוכ"ק הנ"ל מספרו הסידורי ע"ס הא"ב.

[מב' רשימות אלה ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א את המפתח מאמרי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. בתוספת מאמרים והנחות שלא נרשמו ברשימות הנ"ל, ואכ"מ].

ברשימה זו (א) נשמטו כו"כ מאמרים, (ב) מאמרי חודש תשרי דהשנים תרע"ז תרע"ח תרע"ט ותר"פ, צורפו למאמרי השנה שלפני (בדוגמת הרגול בסה"מ של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע). (ג) מאמרי ר"ח ושי"ת דשנת עזר"ת - עטר"ת נרשמו ברשימה זו כמאמר אחד ולא לגי' מאמרים, כמו שאמרם. (ד) מאמרו הארוך על קאפיטל סי' שכתחלים, בשנת תרפ"ט נרשמו ברשימה זו לזי' מאמרים ולא למאמר אחד כנדפס בפתח דבר לסה"מ פר"ת הערה 3, ועוד.

וכנראה שרשימה זו נרשמה בשנת ההסתלקות תר"פ-א כי מספר המאמרים שנרשמו ברשימה זו מתאימה למספר המאמרים שנרשמו ברשימת י"ט מרחשון תרפ"א הנ"ל.

ואולי יש לומר בד"א שבעת שכ"ק אדמו"ר מהר"י"ץ נ"ע ערך את רשימות המאמרים, כמה מאמרים שבגוכ"ק, היו מונחים במ"א ולא בתוך הביכלאך. ולאח"ז הוא ערך רשימה מפורטת יותר בראש כל ביכל.

ובהזדמנות אחרת אי"ה נעמוד על כו"כ שינויים בבי רשימות אלה.

ברשימה הנ"ל מ"יט מ"ח תרפ"א, כותב בתחלה, וז"ל : אחר תפילת ערבית, לימוד השיעור משניות פרק שלישי ביום זה, ואמירת קדיש דרבנן, הנני יושב בחדרי ואקונן את מצבי... "כשלש שעות קראתי ברשימות... ואכתוב בזה ראשי פרקים בתור חומר כללי". ובהמשך כותב את תולדות ימי חי ואח"כ את הסך - הכל דהמאמרים.

וכפי הנראה היתה מונחת לפניו על השולחן רשימות המאמרים הנ"ל.

חיל ורעדה אחזני בעת שראיתי את רשימות המאמרים דשנת תר"פ ושם ניתן להבחין בדמעותיו הק' שהכתימו את הנייר ובעיקר בעמוד האחרון, שם נרשם מאמרי האחרון שאמר בחיים חיותו בעלמא דין ד"ה הנה אנכי כרת ברית דש"פ תשא פריית, ועליו רשום בגוכי"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע "דריש נאמר בכתב באמצע ולא היום אותו זי"ע.

~~~~~

תפלות שנתקנו בארמית

הרב יהודה קעלער

≈ מ"ס מנחת יהודה וירושלים ≈

בהמשך למה שכתבתי בגליון פי נח ש.ז. אודות מאמריו של ידידי ה"ר ש. פ. ב. שי' אוסיף עוד הערות אחדות בענין, והבוחר יבחר.

העירני ידידי לספסל בבי מדרשא רבא ה"ר י. ש. ז. שיש עוד תפלה שנתקן דוקא ליחיד בלשון ארמית, ומזה רא"י לתפלה הקודמו שהוא בלשון ארמית שנא' ביחידות והוא בליל שבת כגוונא דאינון מתיחדין, ולאח"ז מובא שיחיד אומר ולומר ברכו את ה' המבורך וכו'. הרי ברור שתפילות שנתקנו בארמית נאמרים ע"י יחיד המתפלל. [ובמשנה ברורה לא הביאו כיון שמתפללי נוסח אשכנז אין אומרים לא כגוונא ולא ולומר]. ומ"מ

אין לקבוע מסמרים ולתלות דתניא בדלא תניא ולדמות (עפ"י סברא דעלמא) תפילות בלשון ארמית זו לזו.

והנה כבוד המחבר הביא קטע שלם לבאר לשון רבינו יחיד המתפלל אינו צריך לומר יקום פורקן זה ולא מי שברך. עפ"י מש"כ בשערי אפרים שער י' סעי' כ"ו וכו' עיי"ש באריכות.

ותמה אני, דהרי בעל שערי אפרים בספרו מטה אפרים כתב יחיד אינו אומר הפיוטים בלשון ארמי, כגון מחי ומסי?

וכמו שיש לחלק אליבא דמטה אפרים ושערי אפרים בין סליחות ליקום פורקן הוא הדין בנוגע לשיטת אדה"צ.

והתירוץ הפשוט בקיצור, היא שתפילת "מכניסי רחמים" היא תפלה על כל הסליחות שהמלאכים יכניסו אותם ולפיכך בסליחות אין לו ליחיד לומר פיוטים בלשון ארמית משא"כ בשאר התפלות ודו"ק.

~~~~~

תורת שלום

הרב יוסף איצקוביץ

≈ אה"ק ת"ו ≈

בגליון ה"שש מאות" כותב הרב ש.י. אודות ספרי המאמרים של כ"ק אדמו"ר הרשי"ב נ"ע. ועל פי הנדפס בה"שער" של ספר השיחות תורת שלום מציע שלכאורה הי' צ"ל בכל ספרי המאמרים של כ"ק אדמו"ר הרשי"ב נ"ע כתוב בה"שער" תורת שלום ומתחת לזה ספר המאמרים ושנה מסוימות. וכמו במאמרי כ"ק אדמו"ר הרשי"ב נ"ע שכותב ע"ז כ"ק אדמו"ר שליט"א בהקדמתו לחמשך והחרים - תרלי"א (שזה הי' הראשון מבין מאמרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע שייל עיי' "ספרי" - אוצר החסידים): ע"פ הצעת מו"ח כ"ק אדמו"ר שליט"א - שם הכולל אשר נקבע לשורת ספרים אלו הוא: לקוטי תורה - תורת שמואל.

הנה שמעתי אשר בשנת תשמ"ב בעת עריכת היום יום עם הערות וציונים ח"ב הי' מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לתקן בשלשלת היחס

שבתחלת היום היום: הוד כ"ק אדמו"ר, אצל כל רבותינו נשיאינו.

ועפ"י חשבו בשה"מ תרס"ה שנדפס באותה שנה להוסיף בה"שער" הוד כ"ק אדמו"ר, אבל לפועל לא עשו כן כי הרי נשמט ע"ע (לבד בבודדים), דיינו שצריך לשמור על אחידות, וכבר נדפסו עד אז הרבה ספרי המאמרים של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ושל שאר רבותינו נשיאינו, - א' מהבודדים הוא ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש בעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ולכן יש לדחות הצעת הרב הנ"ל לשנות בכל השערים לספרי המאמרים של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

ומ"ש הרב הנ"ל שבהוצאה הראשונה של ספר השיחות - תורת שלום המלים תורת שלום שהיו בשורה הראשונה היו יותר גדולות מהמילים ספר השיחות שבשורה השני', כתב כן ע"פ זכרוננו וזכרוננו הטעהו, דאין הדבר כן. והשתרבב לו כנראה מספרי תורת שמואל ראה שם.

ובעצם השם תורת שלום אינו דומה לתורת שמואל, כי בתורת שמואל כתוב מעל זה "לקוטי תורה", והוא כנראה כי הספר שקדמו נקרא לקוטי תורה מספר בראשית לג' פרשיות (וילנא תרמ"ד), וגם מספר הסידורי של השער הוא חלק מהשם, ולדוגמא: לקוטי תורה / תורת שמואל / שער שני / והחרים תרל"א. לקוטי תורה / תורת שמואל / שער שלישי / מים רבים תרל"ו. לקוטי תורה / תורת שמואל / שער תשיעי / ספר - תרכ"ו. וכלשון כ"ק אד"ש בהקדמתו להמשך מים רבים תרל"ו: בהמשך לדרושי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע בלקו"ת תורת שמואל שער שני... עכ"ל, וכן הוא גם ברשימת הספרים שבספר התולדות הנ"ל.

לעילוי נשמת

האשה מרת רבקה ע"ה

בת הר"ר שרגא פייבל ע"ה

קופערמאן

נפטרה כ"ג מרחשון ה'תשמ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י משפחתה שיחיו

לזכות

הרב משה אהרן צבי י"ח

וזהו

סרת העניא רבקה רות תת"ו

זו"ס

שירותי מחשב ומכנת סדר הדפוס "סדרית" — באדיקות

E.S.T. Computers 4403 14th Ave. (718) 972 4648

להצלחה רבה ומופלגה